

PARTICULARITĂȚILE ADAPTĂRII PRAGMATICE ÎN TRADUCEREA LITERATURII PENTRU COPII IDENTIFICATE ÎN BAZA ROMANULUI *POLLYANNA* DE Eleanor H. PORTER

Sergiu LUPAȘCO, Facultatea de Limbi și Literature Străine

This research paper highlights, performs the analysis and makes the classification of the pragmatic adaptation methods and procedures used in the translation of children's literature, especially as found in the novel "Pollyanna" by Eleanor H. Porter. The paper also defines the concept of children's literature and identifies its special features; determines the literary genres and styles accessible to children based on the scientific researches provided by the specialty literature, identifies the translation procedures and methods of pragmatic adaptation, quantifies the frequency of appearance of these methods and also analyzes their efficiency.

Lectura este unul dintre cele mai importante mijloace de dezvoltare morală, estetică și intelectuală a copiilor și adolescenților. Intrarea copilului în universul cărții are loc, în primul rând, prin literatura creată special pentru copii. La ora actuală, în condițiile unui nivel scăzut de interes față de lectură și, implicit, a unei activități de lectură tot mai precară, societatea începe să înainteze cerințe mai înalte față de calitatea literaturii pentru copii. Cartea destinată copiilor trebuie să fie informativă, dar și captivantă, plină de sens, dar și accesibilă, lucru valabil nu doar pentru literatura originală, ci și pentru cea tradusă, mai cu seamă pentru traducerea literaturii artistice.

Criteriile care definesc o bună traducere a textelor literare destinate copiilor pot fi identificate, pe de o parte, printr-o analiză multilaterală a unor traduceri bune a cărților pentru copii, și firește că astfel de traduceri există, iar pe de altă parte, prin sinteza și conștientizarea elementelor teoretice de bază, care sunt extrem de importante, atunci când vine vorba de literatura pentru copii.

Scopul lucrării a constat să identifice, să analizeze și să cuantifice metodele și procedeele de realizare a potențialului pragmatic, în general, și cele de realizare a adaptării pragmatice, în special, în procesul traducerii unei opere literare pentru copii.

Cercetarea are la bază o selecție de fragmente preluate din opera *Pollyanna* de Eleanor H. Porter și din traducerea acesteia în limba română, realizată de către Henrietta Krupensky Sturdza și reactualizată lingvistic, în anul 2010, de către Liviu Hostiuc.

Studiind contribuția adusă la dezvoltarea pragmaticei lingvistice de către savanții ruși (V.Komissarov, A.Shveitser, L.Latâșev, V.Soloviov etc.), dar și de către cei din alte țări (J.Vinay, J.Darbelnet, E.Nida, A.Neubert, K.Reis, P.Newmark, E.Weizman, K.Klaudy, I.Vehmas-Lehto, R.Ingo, SVlahov, S.Florin ș.a.) s-a stabilit că termenul de „adaptare pragmatică” vizează „ansamblul de modificări efectuate în conținutul sau forma textului sursă cu

scopul de a obține o reacție scontată din partea destinatarului/receptorului concret al traducerii sau de a elabora un text țintă care să se conformeze nevoilor unei noi situații de comunicare”.

Cap. I – *Literatura pentru copii – o componentă importantă a literaturii* pune în discuție dificultatea de a circumscrie acest gen literar într-o simplă definiție, de “Cenușăreasă” a studiilor literare, din care se zbate să iasă. Caracteristicile literaturii pentru copii sunt discutate în comparație cu trăsăturile literaturii pentru adulți și se delimitează genurile și speciile literare accesibile copiilor.

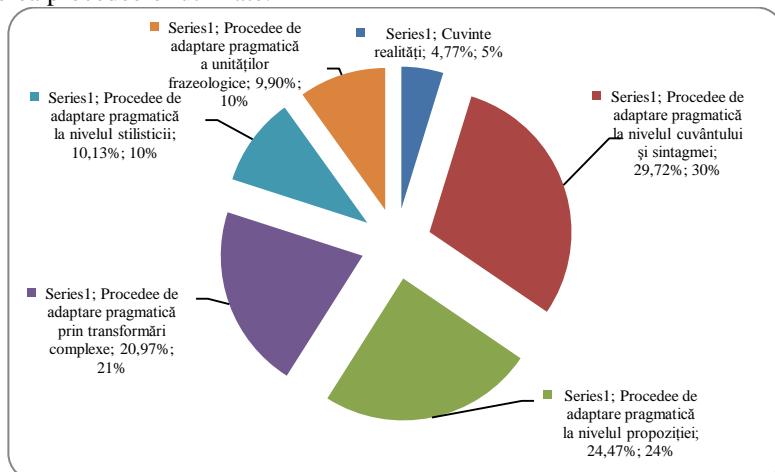
Cap. II al cercetării – *Dimensiunile adaptării pragmatice a textului literar în traducere*, definește conceptul de „adaptare pragmatică”, scoate în evidență tipurile și funcțiile sale, analizându-se minuțios procedeele traductologice de adaptare pragmatică în operele literare, s-a alcătuit o clasificare a acestora cu scopul de a o aplica în analiza unui text literar destinat copiilor.

În cap. III, *Particularitățile adaptării pragmatice în traducerea literaturii pentru copii identificate în baza romanului “Pollyanna” de Eleanor H. Porter*, analizând potențialul pragmatic al textului investigat și redarea acestui potențial în traducere, am analizat 844 de cazuri de aplicare a procedeele de adaptare pragmatică în traducerea realizată de către Henrietta Krupensky Sturdza.

În traducerea operelor pentru copii am identificat următoarele particularități ale adaptării pragmatice: 1) legate de redarea *cuvintelor realități*, 2) legate de redarea *unităților frazeologice*, dar și 3) legate de utilizarea procedeele de adaptare pragmatic la nivelul *cuvântului și sintagmei*, la nivelul *propoziției* (4) dar și adaptarea realizată prin intermediul *transformărilor complexe* (5). De asemenea, au fost examinate particularitățile procedeele de adaptare pragmatică la nivelul *stilisticii* (6).

Analiza comparativ-contrastivă a operei originale și a traducerii ne-au permis să constatăm că traducătorul se orientează, în mod consecvent, spre redarea sensurilor pragmatice ale textului literar original. Pentru atingerea acestui scop, se utilizează anumite mijloace să asigure un efect pe cât posibil identic cu cel al originalului. Cele mai frecvente procedee de adaptare: *echivalența* – 11 cazuri (26,82%), *analogul funcțional* – 12 cazuri (29,26%) și *explicitarea* – 9 cazuri (21,95%). Cel mai productiv procedeu de adaptare pragmatică la nivelul cuvântului și sintagmei, depistat în opera studiată, este *modulația* – 163 de cazuri (63,92%), s-a dovedit a fi *transpoziția* sau *substituția gramaticală* – 160 de cazuri (76,19%). Dintre procedeele de adaptare prin transformări complexe se evidențiază *explicitarea* cu o pondere de 43,33% (78 de cazuri), *transformarea integrală* – 66 de cazuri (36,66%) și *traducerea antonimică* – 33 de cazuri (18,33%). La nivelul stilisticii, ies în

evidență trei procedee utilizate mai frecvent: *dezintegrarea metaforică* – 25 de cazuri (28,73%), *dezintegrarea epitetelor* – 14 cazuri (16,09%) și *transformarea metaforică* – 12 cazuri (13,79%), cele mai utilizate procedee de adaptare pragmatică a unităților frazeologice sunt: *traducere prin pierderea aspectului figurativ* – 43 de cazuri (50,58%) și *traducerea unităților nefrazeologice prin unități frazeologice* – 17 cazuri (20%). Prezentăm grafic ponderea procedeelelor utilizate:

Ponderea utilizării procedeelelor de adaptare pragmatică utilizate în traducerea romanului *Pollyanna* de Eleanor H. Porter

Cercetările în domeniul pragmaticii traducerii literaturii pentru copii îi pot ajuta pe traducătorii începători să-și lărgescă orizonturile, iar celor experimentați, le pot furniza soluții eficiente de traducere a unor situații complicate. Credem că acest domeniu de studiu poate fi continuat pe diverse direcții de cercetare. Alte potențiale categorii de adaptare pragmatică în traducerea literaturii pentru copii ar putea fi: *omiterea sau adăugarea unor informații, schimbările ilocuționare, schimbări de coerență.*

În concluzie, afirmăm că prezentul demers de cercetare demonstrează că traducerea literaturii pentru copii este un domeniu de cercetare care merită atenție atât din partea teoreticienilor, cât și a practicienilor și că poate deschide noi căi de cercetare. Particularitățile de adaptare pragmatică specifice literaturii pentru copii, așa cum reies din romanul *Pollyanna*, sunt: *utilizarea unităților eufemistic-frazeologice, unităților interjecționale, dezintegrarea metaforică și epitetă, inserarea notelor explicative, fragmentarea frazei și pierderea aspectului figurativ în traducerea unităților frazeologice.* Procedeele de adaptare pragmatică, specifice literaturii pentru copii, utilizate de traducător în romanul *Pollyanna* au fost în proporție de 13%.

Bibliografie:

1. INGO, R. *From the Source Language to the Target Language: An Introduction to Translation Studies*. Juva: WSOY, 1990. 269 p.
2. NEWMARK, P. *A Textbook of Translation*. – New York a.o. Prentice Hall, 1988. 340 p.
3. PROSHINA, Z. *Theory of Translation*. Vladivostok: Far Eastern University Press, 2008. 270 p.
4. ŠEVEČKOVÁ, Hana. *Analysis of the Language of English children's literature*. Brno: Masarykov University, 1985. 376 p.
5. VINAY, J., DARBELNET, J. *Stylistique comparée du français et de l'anglais*. Paris, 1958. 234 p.
6. КОМИССАРОВ, В. *Лингвистика перевода*. Москва: Междунар. отношения, 1980, с. 312.
7. ШВЕЙЦЕР, А. *Теория перевода: статус, проблемы, аспекты*. Москва: Наука, 1988, с. 155-156.
8. РАЙС, К. Классификация текстов и методы перевода. В: *Вопросы теории перевода в зарубежной лингвистике*. Москва: Международные отношения, 1978, с. 202-222.
9. НАЙДА, Ю. К науке переводить. В: *Вопросы теории перевода в зарубежной лингвистике*. Москва: Междунар. отношения, 1978, с. 47.